

Το '21 με τα μάτια του 21^{ου} αιώνα: Η αξία της Πληροφορίας

Καλημέρα σε όλους,

Θα ήθελα να σας καλωσορίσω στη σημερινή ομιλία με αφορμή την αυριανή εθνική εορτή, που είναι αφιερωμένη στο να θυμηθούμε και να τιμήσουμε τους αγωνιστές του παρελθόντος και να εκφράσουμε το σεβασμό και την ευγνωμοσύνη μας προς αυτούς. Μία ενθύμηση που πραγματοποιείται με διαφορετικούς τρόπους, όπως αναπαραστάσεις των ιστορικών γεγονότων ή εθνικές συγκεντρώσεις προς τιμήν των αποθανόντων αγωνιστών. Δε σας κρύβω ότι όταν μου προτάθηκε να πραγματοποιήσω τη σημερινή ομιλία παρέμεινα διερωτώμενη ποιο θα μπορούσε να είναι το αντικείμενο της – ποια θα μπορούσε δηλαδή να είναι η σύνδεση ανάμεσα στην ιστορική επέτειο μας και τις Νέες Τεχνολογίες στις οποίες εγώ ειδικεύομαι. Κι όμως, το παρόν πάντοτε συνδέεται με τα μονοπάτια του παρελθόντος. Εξάλλου οι Νέες Τεχνολογίες πολλές φορές αναδιοργανώνουν ή υποστηρίζουν υπάρχουσες ανθρώπινες δραστηριότητες που μέχρι πρότινος πραγματοποιούνταν χωρίς τεχνολογική υποστήριξη. **Παρόλα αυτά θα ήθελα να τονίσω ότι δεν είμαι ιστορικός, και στόχος μου σήμερα δεν είναι η αναζήτηση της ιστορικής αλήθειας ή η εμβάθυνση στα ιστορικά γεγονότα της Επανάστασης. Θα ήθελα μάλιστα να παρακαλέσω για την κατανόησή σας στην περίπτωση των όποιων ιστορικών λαθών.** Στόχος μου είναι να σας ξεναγήσω μέσα από τα ιστορικά γεγονότα προς τη συνειδητοποίηση μίας διαχρονικής αλήθειας που σήμερα εκφράζεται και περιφρουρείται μέσω των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, αλλά άλλοτε εκφραζόταν μέσω άλλων ανθρώπινων μέσων ή μέσω άλλων τεχνουργημάτων: η αλήθεια αυτή αφορά την ισχύ και την αξία της Πληροφορίας.

Δεν είναι άγνωστο στους φοιτητές και ερευνητές Πληροφορικής ότι η αξία της πληροφορίας είναι υποκειμενική και εξαρτάται μεταξύ άλλων από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται. Ένα πλαίσιο πολυδιάστατο, περιλαμβάνοντας χωρικές, χρονικές και κοινωνικές διαστάσεις. Η ίδια πληροφορία έχει διαφορετική αξία ανάλογα με το ποιος την κατέχει και αν έχει την αποκλειστική της κατοχή, ποιος την επεξεργάζεται, πού βρίσκεται χωρικά και πού θα πρέπει να μεταδοθεί, πότε είναι απαραίτητη η πρόσβαση στην πληροφορία και πότε γίνεται διαθέσιμη, ποιος έχει δικαίωμα πρόσβασης και ποιος αποκτά πρόσβαση σε αυτή. Οι σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών έδωσαν νέες δυνατότητες στον τρόπο με τον οποίο μεταβάλλεται ραγδαία η αξία της πληροφορίας επιτρέποντας άμεση και μαζική μετάδοση της πληροφορίας, καθώς και εξαγωγή πληροφοριών μέσα από μεγάλο όγκο δεδομένων. Και ανέδειξαν ξεκάθαρα τις τρεις σημαντικότερες ιδιότητες της πληροφορίας που καθορίζουν την αξία της και που σήμερα επιχειρείται να διασφαλιστούν μέσω σύγχρονων τεχνολογιών και μεθοδολογιών ασφάλειας πληροφοριών. Οι τρεις αυτές ιδιότητες είναι η διαθεσιμότητα, η ακεραιότητα και η εμπιστευτικότητα της πληροφορίας.

Ένας πόλεμος ή μία επανάσταση είναι ίσως το πιο ενδεικτικό πλαίσιο για την ανάδειξη της αξίας της πληροφορίας και της σημασίας των τριών αυτών ιδιοτήτων. Η ιστορική Επανάσταση του 1821 δεν αποτελεί εξαίρεση και είναι γεμάτη από γεγονότα που καταδεικνύουν κάθε μία από αυτές τις ιδιότητες. Με αυτά τα γεγονότα θα ήθελα να συνεχίσω, προκειμένου με αφορμή την εξέλιξή τους να αναδειχθεί η σημασία της πληροφορίας.

Η αξία της πληροφορίας

Θα ξεκινήσουμε αναφέροντας γεγονότα στα οποία η παρείσφρηση στην επικοινωνία δύο ή περισσότερων οντοτήτων οδήγησε στην απώλεια της **εμπιστευτικότητας** των πληροφοριών, προκαλώντας επιπτώσεις στην ιστορική πορεία της Επανάστασης:

- Το πρώτο γεγονός στο οποίο θα αναφερθώ είναι η μάχη στα Λουτρά. Στις 20 Μαρτίου 1821 στο χωριό Λουτρό ο οπλαρχηγός Δημήτριος Παπατσώνης επικράτησε του εχθρικού τουρκικού στρατεύματος αιχμαλωτίζοντας το σύνολό του. Η επιτυχία αυτή έδωσε ώθηση στα γειτονικά χωριά να ξεσηκωθούν με αποτέλεσμα, την επόμενη ημέρα στις 21 Μαρτίου 1821, οι πολεμιστές Ιωάννης Καρακίτσος και Δημήτριος Δρούλιας να συλλάβουν έναν Τούρκο ταχυδρόμο ερχόμενο από τη Τρίπολη και κατευθυνόμενο στην Καλαμάτα. **Στο φέσι του Τούρκου ταχυδρόμου βρέθηκε σημείωμα απευθυνόμενο στον πασά της Καλαμάτας, γραμμένο στην Τουρκική γλώσσα... μία προστασία η οποία φυσικά δεν ήταν αρκετή ώστε για να διασφαλίσει την εμπιστευτικότητα της πληροφορίας, η οποία παραβιάστηκε καθώς η πληροφορία αποκαλύφθηκε σε αυτό που σήμερα θα ονομάζαμε μη εξουσιοδοτημένους παραλήπτες.** Το σημείωμα πρόσταζε να εξαφανίσουν «δια πυρός και μαχαίρας» οι Έλληνες της Πελοποννήσου, διότι επρόκειτο να γίνει επανάσταση. Με αυτή την παρείσφρηση από τους Έλληνες της επικοινωνίας που πραγματοποιούνταν ανάμεσα στους Τούρκους, πυροδοτήθηκε ο επαναστατικός αγώνας στην Πελοπόννησο.
- Το δεύτερο γεγονός που θα αναφερθώ είναι η πυρπόληση της ναυαρχίδας των Τούρκων από τον Κωνσταντίνο Κανάρη. Τον Ιούνιο του 1822, αφού ο ελληνικός στόλος, δεν κατάφερε να σώσει τη Χίο από τις τουρκικές σφαγές, ο Κανάρης ανέλαβε να βάλει μπουρλότο στην τουρκική ναυαρχίδα του Καπετάν Πασά Καρα Αλή, ο οποίος ήταν επικεφαλής του στόλου που έκαψε τη Χίο. Στο εγχείρημα βοήθησαν δύο παράγοντες: αφενός ότι η νύχτα ήταν πολύ σκοτεινή και αφετέρου ότι στο κατάφωτο κατάστρωμα της τουρκικής ναυαρχίδας οι Τούρκοι, γιόρταζαν το Μπαϊράμι κι έτσι τα μέτρα φρούρησης ήταν ελλιπή. **Καθοριστικής σημασίας γεγονός όμως ήταν ότι ο Κανάρης είχε καταφέρει να συλλάβει έναν ταχυδρόμο των Τούρκων με αποτέλεσμα να παρεισφρήσει στην επικοινωνία και να αποκτήσει μία επιστολή που περιείχε την πληροφορία ότι ο Καρα Αλής θα βρισκόταν μαζί με άλλους σημαντικούς Τούρκους αξιωματικούς στην ναυαρχίδα.** Με αυτό το κίνητρο ο Κανάρης και οι άνδρες του κατάφεραν να κολλήσουν το πυρπολικό τους στην ναυαρχίδα και να βάλουν φωτιά, τινάζοντας στον αέρα περισσότερους από 2000 Τούρκους, μεταξύ των οποίων ο Καρα Αλής και οι καλύτεροι αξιωματικοί του.

- Το τρίτο γεγονός σχετικά την παρείσφρηση επικοινωνιών αφορά στην πολιορκία του Μεσολογγίου. Όταν στα τέλη του 1825 ο Κιουταχής ξεκίνησε την πολιορκία του Μεσολογγίου οι επιθέσεις του στράφηκαν στην προσπάθεια να αποκλείσει τον ανεφοδιασμό της πόλης από στεριά και θάλασσα. Ακόμη κι όταν η προσπάθεια των Τούρκων ενισχύθηκε από τον Ιμπραήμ, οι απόπειρες αποκλεισμού συνέχισαν να αποτυγχάνουν. Ο Ανδρέας Μιαούλης κατάφερε να ανεφοδιάσει το Μεσολόγγι με όπλα και τρόφιμα. Έπειτα όμως από τον συστηματικό κανονιοβολισμό από το πυροβολικό του Ιμπραήμ οι Τούρκοι κατάφεραν να αποκόψουν όλες τις οδούς επικοινωνίας και εφοδιασμού. Οι δυσβάστακτες συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων (λιμός, αρρώστιες κλπ.) καθώς και η αποτυχία του Μιαούλη να προσεγγίσει εκ νέου το Μεσολόγγι προκάλεσαν απελπιστική κατάσταση μεταξύ των πολιορκημένων, οι οποίοι δεν έβλεπαν πια άλλη λύση από τη Έξοδο. Κι ενώ σύμφωνα με το στρατηγικό σχέδιο που είχε αναπτυχθεί ο Γεώργιος Καραϊσκάκης είχε αναλάβει να δημιουργήσει αντιπερισπασμό στους πολιορκητές, τελικά δεν κατόρθωσε να υλοποιήσει την υπόσχεσή του. Ο λόγος; **Ο Ιμπραήμ πληροφορήθηκε τα σχέδια των πολιορκημένων, από Βούλγαρο, που ενώ ήταν πληροφοριοδότης των Ελλήνων, αποφάσισε να αυτομολήσει και να παραδώσει όλες τις επιστολές επικοινωνίας μεταξύ των Ελλήνων. Κάτι που σήμερα θα ονομάζαμε απειλή εκ των έσω (insider threat) και τείνει να αποτελέσει μία από τις σημαντικότερες απειλές κατά της ασφάλειας πληροφοριών.** Όταν η Έξοδος ξεκίνησε οι άνδρες του Ιμπραήμ και του Κιουταχή ήταν προετοιμασμένοι και οι προμαχώνες που είχαν οριστεί ως περάσματα των Μεσολογγιτών είχαν αποκλειστεί. Ο αιφνιδιασμός του Ιμπραήμ προκάλεσε μεγάλη σύγχυση στην ελληνική πλευρά και ο άνισος αγώνας που επακολούθησε ήταν συντριπτικός για τους Έλληνες.
- Η υποκλοπή πληροφοριών χρησιμοποιώντας εσωτερικά και έμπιστα άτομα είχε υπάρξει καθοριστικής σημασίας και στην αρχή του Επαναστατικού αγώνα. Το 1819 οργανώθηκε από την Δημητσανίτικη οικογένεια των Σπηλιωτοπουλαίων, η μαζική παραγωγή μπαρούτης, που έμελλε να παίξει σπουδαίο ρόλο στην υποστήριξη του απελευθερωτικού αγώνα. Οι Σπηλιωτοπουλαίοι σε συνάντηση που είχαν με τον πρόκριτο Αθανάσιο Αντωνόπουλο, του εκμυστηρεύτηκαν τις σκέψεις τους και την απόφασή τους να οργανώσουν την πυριτιδοποιία, με ανακατασκευή των παλιών μπαρουτόμυλων της Δημητσάνας και λειτουργία νέων, ώστε ν' αυξηθεί η παραγωγή μπαρούτης. Όπως και έπραξαν. Κατά τις παραμονές της επανάστασης, ο προδότης Δημητσανίτης έμπορος Κώστας Τζανής αποκάλυψε στους Τούρκους ότι στην Δημητσάνα λειτουργούν παράνομα οι μπαρουτόμυλοι και παράγουν μπαρούτη, για την επερχόμενη ελληνική επανάσταση. Οι Τούρκοι έπειτα από παρατεταμένη ολιγωρία, έστειλαν έναν ανακριτή με σκοπό να διεξάγει παρατεταμένες έρευνες και να προχωρήσει στις ανάλογες ανακρίσεις, συλλήψεις, ακόμη και εκτελέσεις. **Όμως ο Σταύρος Ιακωβάκης, που είχε διεισδύσει στο περιβάλλον του πασά, υπόκλεψε τη μυστική πληροφορία της αποκάλυψης της παραγωγής μπαρούτης ειδοποίησε έγκαιρα τους Δημητσανίτες,** οι οποίοι πρόλαβαν και με κάθε μυστικότητα εξαφάνισαν κάθε τεκμήριο, που θα πρόδιδε την παραγωγή και αποθήκευση της μπαρούτης.

- Αντίστοιχο γεγονός αποτέλεσε η πολιορκία του Ναυπλίου και της Κορινθίας. Όταν οι Έλληνες, υπό την αρχηγία τού Παπαφλέσσα, πολιορκούσαν την Ακροκόρινθο, αιφνιδιάστηκαν από την άφιξη του Κεχαγιά, με αποτέλεσμα ο Παπαφλέσσας να υποχωρήσει και να λεηλατήσει την Κόρινθο χωρίς σημαντική αντίσταση. Οι Έλληνες αρχηγοί στο Άργος θεωρώντας ότι ο Παπαφλέσσας ήταν ακόμα στην Κόρινθο, τού έστειλαν μήνυμα ζητώντας οδηγίες. **Ο ταχυδρόμος πού ανέλαβε την αποστολή μεταφοράς του μηνύματος μέθυσε καθ' οδόν και φθάνοντας τη νύχτα στην Κόρινθο δεν αντιλήφθηκε ότι είχαν μπει στην πόλη οι εχθροί και απευθύνθηκε σε αυτούς ως να ήταν Έλληνες. Εξ' αιτίας της απουσίας ταυτοποίησης του συνομιλητή από μέρος του ταχυδρόμου, η επιστολή κατέληξε στα χέρια του πασά, ο οποίος αμέσως ξεκίνησε για να διαλύσει την πολιορκία του Ναυπλίου.**

Κι ενώ αυτά τα γεγονότα καταδεικνύουν την σημασία της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών, η οποία ενδεχομένως να είχε προφανής για την εξέλιξη ενός πολέμου, αντίστοιχη είναι η συνεισφορά της ιδιότητας της **διαθεσιμότητας** και οι επιπτώσεις από την απώλειά της.

- Το Δεκέμβριο του 1821, η Μαντώ Μαυρογένους μαθαίνοντας τα νέα του εθνικού ξεσηκωμού σπεύδει στη Μύκονο, το νησί της μητέρας της, και πρωτοστατεί στην εξέγερση των νησιωτών. Από τις αρχές της Επανάστασης η Μαυρογένους κρατά τα σκήπτρα του αγώνα στη Μύκονο, συστήνοντας ένα σώμα 150 στρατιωτών, με προοπτική να περάσουν κάποια στιγμή στην Πελοπόννησο και να ενωθούν με τα εκεί επαναστατημένα στρατεύματα. Η Μαντώ Μαυρογένους ναυλώνει για τον σκοπό αυτό το ιστιοφόρο του καπετάν Μάρκου Νιόρδου, και αναμένει ενημέρωση για το πότε θα επιτεθεί. **Η ενημέρωση από τον Υψηλάντη όμως δεν έφτασε ποτέ, διότι ο αγγελιοφόρος του Υψηλάντη συνελήφθη από τους Τούρκους. Αποτέλεσμα της μη διαθεσιμότητας της πληροφορίας ήταν να καθυστερήσει η επίθεση της Μαυρογένους και ο κατάπλους του οθωμανικού στόλου στην Σάμο να δημιουργήσει μεγάλη αναταραχή και φόβο, και να ματαιώσει οριστικά τα σχέδια της.**

Αντίστοιχης σημασίας αναδεικνύεται και η **ακεραιότητα** των πληροφοριών, η οποία παραβιάζεται άλλοτε ηθελημένα και άλλοτε λόγω των μέσων μετάδοσής της ή της διάρκειας από άκρη σε άκρη επικοινωνίας. Φυσικά στα πλαίσια της Επανάστασης, η ταχύτητα μετάδοσης των ειδήσεων και των εξελίξεων ήταν κρίσιμος παράγοντας. Πέραν όμως από την ταχύτητα μετάδοσης των νέων, σημαντικότερος παράγοντας ήταν το μέσο επικοινωνίας: την εποχή εκείνη επικρατούσε σχεδόν απόλυτος αναλφαβητισμός στα Βαλκάνια, με αποτέλεσμα οι ειδήσεις να μεταδίδονται μέσα στο λαό προφορικά, με αργή ταχύτητα και συχνά **σημαντική διαστρέβλωση.**

- Εκείνη την εποχή για να μεταφερθεί ένα έγγραφο από το Βουκουρέστι μέχρι την Πάτρα χρειαζόταν περίπου 15-20. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι ενώ ο Υψηλάντης πέρασε τον Προύθο στις 22 Φεβρουαρίου, οι πολιτικά ενδιαφερόμενοι εγγράμματοι στο Μοριά, έμαθαν κάπου μεταξύ 9 και 14 Μαρτίου το νέο. Αντίστοιχα, η αποκήρυξη του Υψηλάντη από τον Τσάρο για το ξεκίνημα της επανάστασης, έγινε

γνωστή στη Μολδαβία στις 28 Μάρτιου. Οι εγγράμματοι ενδιαφερόμενοι στο Μοριά θα μπορούσαν να την πληροφορηθούν από τα μέσα Απρίλιου και έπειτα. Ως τότε όμως ο Μοριάς, η Ρούμελη και τα νησιά είχαν ήδη ξεσηκωθεί σχεδόν στο σύνολό τους. Η έλλειψη ταχύτητας, η αδυναμία ενημέρωσης, η διαστρέβλωση των πληροφοριών και η αδυναμία εξακρίβωσης της αξιοπιστίας των πληροφοριών, καθυστέρησαν τόσο πολύ τον ξεσηκωμό, όσο και τη γενικότερη δυνατότητα οργάνωσης μαζικού ξεσηκωμού σε διαφορετικές περιοχές ταυτόχρονα στην υπόδουλη Ελλάδα.

Προστασία της Ασφάλειας Πληροφοριών

Κι αν σήμερα έχουμε εμβαθύνει στην επιστήμη της προστασίας της ασφάλειας πληροφοριών και της ταυτότητας των επικοινωνούντων οντοτήτων (δηλαδή της ιδιωτικότητάς τους), η σημασία τους ήταν και τότε αναγνωρισμένη, αλλά τα μέσα προστασίας ήταν σαφώς περιορισμένα. Η Φιλική Εταιρεία που ιδρύθηκε το 1814 αναφέρεται ως η σημαντικότερη από τις μυστικές οργανώσεις που σχηματίστηκαν για την προετοιμασία της επανάστασης για την απελευθέρωση των Ελλήνων. Τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας επικοινωνούσαν με κρυπτογραφικό κώδικα, ψευδώνυμα και συνθηματικές λέξεις, προκειμένου να διασφαλίσουν τόσο την ασφάλεια των πληροφοριών όσο και την προστασία της ταυτότητάς τους. Μάλιστα αναφέρεται ότι «Ο μυστικός χαρακτήρας της εξηγεί εν μέρει τον περιορισμένο και αμφίσημο χαρακτήρα των τεκμηρίων που άφησε πίσω της».

Χαρακτηριστικά τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας χρησιμοποιούσαν μία κρυπτογραφική μέθοδο, ιδιαίτερα απλοϊκή φυσικά για τα σημερινά δεδομένα της κρυπτογραφίας: τα μέλη της είχαν εκ των προτέρων συμφωνήσει ότι κατά τη γραπτή τους επικοινωνία θα πραγματοποιούσαν εναλλαγή των γραμμάτων της ελληνικής αλφαβήτου, π.χ. αντί για τα α, β, γ, έγραφαν αντίστοιχα: η, ζ, ψ. Εδώ εφαρμόζανε τη βασική αρχή της κρυπτογράφησης συμμετρικού κλειδιού: ένα προσυμφωνημένο «κλειδί» χρησιμοποιείται τόσο στην κρυπτογράφηση όσο και στην αποκρυπτογράφηση ενός μηνύματος. Παρόμοια, ακολουθώντας και πάλι συμμετρική κρυπτογράφηση χρησιμοποιούσαν συνθηματικές λέξεις των οποίων η πραγματική σημασία είχε εκ των προτέρων συμφωνηθεί, όπως το Αγκάθι σήμαινε εχθρός, ο ανθός σήμαινε φίλος, ο κύκλωπας σήμαινε κατάσκοπος, τα σύννεφα αναφέρονταν στα μέλη της Εταιρείας, κ.ά. Το βασικό μειονέκτημα της συμμετρικής κρυπτογραφίας είναι φυσικά η αδυναμία ανταλλαγής του «κλειδιού» με κάποιο ασφαλή τρόπο.

Τα μέλη της Εταιρείας είχαν αντίστοιχα δημιουργήσει τρόπους ασφαλούς ταυτοποίησης και αυθεντικοποίησης προκειμένου να αποτρέψουν διαρροή πληροφοριών ή μη εξουσιοδοτημένη τροποποίηση των επικοινωνούντων μηνυμάτων. Η μέθοδος ταυτοποίησης και αυθεντικοποίησης τους επέτρεπε όχι μόνο να αναγνωρίζουν την ταυτότητα του επικοινωνούντα προσώπου, αλλά και τη σχέση του με την Εταιρεία και το βαθμό ενημέρωσής του. Για παράδειγμα, αν κάποιος μετέφερε ένα μήνυμα, αυθεντικοποιούσε τον εαυτό του ως έμπιστη οντότητα κάνοντας ένα νεύμα με το χέρι ότι θέλει να μιλήσει. Αν ο συνομιλών ήταν μνημένο μέλος τότε ανταποκρινόταν κάνοντας ένα νεύμα με το χέρι ότι

θέλει να ακούσει. Στη συνέχεια, επιβεβαίωσαν την αυθεντικοποίησή με μία σειρά από έξι γράμματα:

Ο πρώτος έλεγε: λ

Ο δεύτερος πρόσθετε: α

Ο πρώτος απαντούσε: ν

Ο δεύτερος: τ

Ο πρώτος έλεγε: ο

Ο δεύτερος: ν .

(Η λέξη που προκύπτει –λαντον- δε γνωρίζουμε αν είχε κάποιο ειδικό νόημα ή ήταν τυχαίο το άθροισμα των έξι γραμμάτων).

Είναι λοιπόν εμφανές ότι η πληροφορία δεν κατέχει ισχυρότατη δύναμη μόνο στη σημερινή ψηφιακή εποχή. Η αξία της πληροφορίας αλλά και η σημασία της προστασίας της ασφάλειας πληροφοριών, καταδεικνύονται από το σύνολο της εξέλιξης της Επανάστασης. Τα μέτρα προστασίας που είχαν επιχειρηθεί να αξιοποιηθούν, όπως η χρήση ψευδωνύμων από τα μέλη της Φιλικής Εταιρείας, είναι σαφώς ανεπαρκή για τα σημερινά δεδομένα, αλλά επιχείρησαν την προστασία κρίσιμων πληροφοριών. Εξάλλου, η σημασία της κρυπτογραφίας και ασφάλειας μυστικών πληροφοριών, που έλειπε από την Ελληνική Επανάσταση αποδεικνύεται έναν αιώνα μετά, το 1940, κατά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, όταν ο Alan Turing πέτυχε την αποκρυπτογράφηση των γερμανικών μηνυμάτων που πραγματοποιούνταν μέσω των μηχανών κρυπτογράφησης Enigma, επιτρέποντας την κρυπτογράφηση των συντεταγμένων των Γερμανικών υποβρυχίων. Υπολογίζεται μάλιστα ότι η λήξη του πολέμου στην Ευρώπη επισπεύστηκε για δύο χρόνια λόγω της αποκρυπτογράφησης της επικοινωνίας μεταξύ των Γερμανών.

Και παρά το γεγονός ότι οι Έλληνες της επανάστασης δεν είχαν στη διάθεσή τους ούτε τις σύγχρονες μεθόδους επικοινωνίας, ούτε τις προηγμένες μεθόδους προστασίας των πληροφοριών κατάφεραν να συντονίσουν τον Επαναστατικό αγώνα, γύρω από τον κεντρικό άξονα της δικαιοσύνης και της ελευθερίας:

«Η επανάσταση η δική μας δεν ομοιάζει με καμιάν απ' όσες γίνονται σήμερα εις την Ευρώπην. Οι επαναστάσεις της Ευρώπης εναντίον των διοικήσεών των είναι εμφύλιος πόλεμος. Ο δικός μας πόλεμος ήταν ο πλέον δίκαιος: ήταν έθνος με έθνος», Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Σας ευχαριστώ θερμά,

Αγγελική Τσόχου